

Täysistunto

Perjantai 10.2.2017 klo 12.59—13.33

4. Lakialoite laiksi perusopetuslain 29 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 108/2016 vp Sanna Lauslahti kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

13.02 **Sanna Lauslahti kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulukiusaaminen ja kiusaaminen aiheena, voi sanoa, koskettaa niin ihan pienimpiä lapsia kuin myös meitä aikuisia ajankohtaisesti. Voisi sanoa, että kiusaaminen on aihe, joka on ollut vuosikaudet kestävä teema. Toisaalta voi kysyä, voimmeko me jatkossakin aina pitää huolta siitä, että me puhumme kiusaamisesta emmekä unohda sitä, millä me huolehdimme kiusaamisen nollatoleranssista.

Olemme tehneet edustajien kanssa lakialoitteen, jossa tavoitteena on saada nollatoleranssi koulukiusaamiselle. On tapahtunut myöskin suuria muutoksia meidän lastemme ja nuortemme ympäristössä, muun muassa sosiaalinen media on tuonut aivan uudenlaisen alustan kiusaamistilanteille. Tällä hetkellä on tilanne, että meillä tapahtuu entistä enemmän kiusaamista verkossa. Lainsäädäntöön tulisi tämän vuoksi lisätä opetushenkilöstölle toimivalta puuttua myös uusilla tavoilla tapahtuvaan kiusaamiseen. Esimerkiksi koulun henkilökunnalle on voinut tulla tietoa internetissä tai eri sähköisissä viestintäpalveluissa tapahtuvasta kiusaamisesta, mutta tällä hetkellä heillä ei ole minkäänlaisia keinoja puuttua asiaan. Tällä aloitteella, jonka olemme nyt tehneet, haluamme antaa opettajille ja rehtoreille oikeuden puuttua myöskin internetissä tapahtuvaan kiusaamiseen.

Lisäksi meillä on toinen, voi sanoa, harmaa alue, joka on noussut useampaan kertaan esille. Koulumatkalla, koulualueen ulkopuolella, tapahtuu myöskin hyvinkin paljon kiusaamista, ja tänä päivänä, kun koulumatkatkin pitenevät, niitä kiusaamistilanteita saattaa tapahtua yhä useammin. Meillä on tilanne, jossa koulun henkilökunta ei voi nykyisin puuttua kiusaamistilanteisiin koulumatkalla. Tämä on selkeä puute lainsäädännössä, joka tulee korjata mahdollisimman nopeasti. Opettajalla tai rehtorilla tulee olla oikeus puuttua koulumatkoilla tapahtuvaan kiusaamiseen. Koulumatkalla tapahtuva kiusaaminen on entistä tärkeämpi asia, koska lapsetkin tietävät, milloin aikuinen voi puuttua ja milloin aikuinen ei voi puuttua tilanteisiin.

Tässä yhteydessä haluan myöskin sanoa kiitokset ministeri Grahn-Laasoselle siitä, että opetus- ja kulttuuriministeriössä on asetettu työryhmä selvittämään keinoja ehkäistä ja puuttua kiusaamiseen ja myös edistää työrauhaa. Työryhmän toimeksianto ylittää ihan varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen ja toisen asteen koulutukseen. Toivottavasti tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

män työn yhteydessä liitetään antamamme ehdotukset perusopetuslakiin osaksi työryhmän muistiota ja saamme vihdoinkin viimein nämä epäkohdat korjattua.

13.05 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Aihe on aivan varmasti sellainen, jonka me kaikki koemme tärkeäksi, ja aivan varmasti kaikki ovat sitä mieltä, että tarvitaan lisää välineitä, uusia keinoja, puuttua koulukiusaamiseen, joka koskee isoa joukkoa lapsia, perheitä, vanhempia ja ihan meitä kaikkia. On ihan selvää, että riittävästi välineitä ei tällä hetkellä kouluissa koulukiusaamiseen puuttumiseksi ole, sillä kiusaamista edelleen tapahtuu, ja jokaisella varmastikin on omanlaisia tarinoita kerrottavana. Tässä lakialoitteessa me olemme nostaneet esille kaksi sellaista epäkohtaa, joihin meidän mielestämme laki pystyisi tarjoamaan parempia välineitä kouluille.

Myös opettajilla itsellään on — monesti esiin tuotu — toivomus, että he pystyisivät tekemään enemmän silloin, kun kiusaamistapauksia tulee tietoon. Ja on myös tärkeää, että annamme viestin, että koulukiusaamista ei missään yhteydessä suvaita eikä hyväksytä ja aina, jos tietoon tulee kiusaamistapauksia, väkivaltaa tai häirintää, siihen tullaan puuttumaan.

Tässä lakialoitteessa olemme nostaneet esille kaksi puutetta, jotka edustaja Lauslahti tuossa kertoi:

Ensinnäkin olemme nostaneet sen, että kiusaamiseen pitää voida puuttua myös koulumatkan aikana, myös silloin, kun se tapahtuu koulun alueen ulkopuolella ja tällainen tapaus tulee opettajan tai koulun rehtorin tietoon. Siihen on voitava puuttua, ja tämä on tämänhetkisessä lainsäädännössä oleva puute.

Toinen epäkohta, jonka olemme nostaneet esille, liittyy muuttuneeseen maailmaan. Lapset ja nuoret ovat yhä enemmän sähköisten välineiden päässä, käyttävät internetiä ja digitaalisia ympäristöjä päivittäin, ja myös ikävämmät lieveilmiöt, kuten kiusaaminen, ovat siirtyneet sinne internetiin. Tämän vuoksi esitämme, että lainsäädäntöön lisättäisiin opetushenkilöstölle toimivalta puuttua kiusaamiseen myös silloin, kun se tapahtuu näillä uusilla tavoilla, esimerkiksi netissä tai sähköisissä palveluissa.

Haluamme tällä aloitteella siis antaa opettajille ja rehtoreille paremmat mahdollisuudet puuttua koulumatkalla ja internetissä tapahtuvaan kiusaamiseen.

13.08 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puheenjohtaja! Tämä lakialoite on tietysti tärkeä. Aina silloin, kun halutaan kiusaamiseen puuttua, tervehdimme tietysti kaikki sitä ilolla.

Ollessani opetusministeri toteutin ulkopuolelta hallitusohjelman tällaisen laajahkon työrauhapaketin, jonka yhteydessä kyllä arvioitiin myöskin tätä koulumatkojen aikana tapahtuvaa kiusaamista, ja silloin kyllä päädyttiin siihen, ihan asiantuntijakuulemisenkin pohjalta, että sitä on vaikea lain tasolle nostaa. Se kiusaaminen on tavallaan rajattu siihen koulun välittömään ympäristöön, ja voidaan ajatella, että siellä opettajalla ja rehtorilla on myöskin käytännössä mahdollisuus sitten siihen kiusaamiseen puuttua tai sitä arvioida. En pidä sinällään huonona, että tätä asiaa arvioidaan uudestaan, mutta kysymys on tietysti vallan käytön ja valvonnan ja vastuun suhteesta: mitä se käytännössä sitten tarkoittaa, jos se valvonta ja vastuu ulotetaan rehtorille ja opettajille, joilla ei tietysti käytännössä ole mitään mahdollisuutta puuttua tähän koulukiusaamiseen tai arvioida sitä.

Minulla ei ole nyt aikaa tähän sosiaaliseen mediaan, internetissä kiusaamiseen, kajota, mutta se on tietysti asia, joka myöskin on tärkeä, ja varmaan kokoomuksen hyvät kansanedustajat näistä nyt viestittävät sitten opetusministeri Grahn-Laasoselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

13.11 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson, hyvää pohdintaa. Ja tässä olisi hyvä korostaa sitä, että tässä ei luoda velvoitteita vaan oikeuksia puuttua. Tänä päivänä ongelma on juuri siinä, ettei ole minkäänlaista oikeutta puuttua niihin tilanteisiin. Ja kiusaamisen estäminenhan on meidän kaikkien asia. Se on meidän, voi sanoa, lasten ympärillä olevien läheisten, voi sanoa, ystävien, se on meidän vanhempien asia. On koulun ja kodin välisen yhteistyön tammoinen oikeastaan kulmakivi se, millä tavalla pystytään yhdistämään, voi sanoa, kiusatun vanhemmat ja kiusaajan vanhemmat. Siinä tarvitaan joku koordinaatiopiste. Meillä on oppilashuolto kouluissa, ja siltä osin voi sanoa, että kouluissa on ihan hyvä paikkakin tehdä. Mutta tavoitteena tässä lakialoitteessa ei ole lisätä kenenkään velvoitteita vaan lisätä oikeutta puuttua kiusaamiseen.

13.12 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin olen samaa mieltä kuin edellinen puhuja, että ei meidän mielestämme kovin suuria ongelmia pitäisi siihen olla, että tämä asia nostetaan lain tasolle, niin kuin tässä aloitteessa esitetään. Sinänsä arvostan edustaja Gustafssonin näkemyksiä. Mutta kun kyseessä on oikeus, niin sitä ei saa mennä sotkemaan minkäännäköiseen vastuuseen eli siihen, jos opettajat eivät olisi puuttuneet ja he joutuisivat vastuuseen, eikä sitä oikeutta pidä sotkea velvollisuuksiin, ja sen takia me olemme erittäin tarkasti rajanneet ja tunnistaneeet juuri tämän asian, minkä edustaja Gustafsson nosti esille.

Toinen asia, mikä meidän täytyy tunnistaa, on se, että kyllähän tämä kielenkäyttö internetissä ja sosiaalisessa mediassa on aika rankkaa ja aggressiivista, johon muun muassa arvoisa rouva puhemies puuttui Finlandia-talon avauksessa. Sen takia meillä on nettipoliisille lisätty rahoja, ja niin pois päin, että tähän puututaan. Minun käsitykseni mukaan se, jos toiselle päin naamaa latelee kirouksia ja hävyttömyyksiä, on aivan sama kuin jos se tehdään internetissä, ja siihen pitää puuttua, olipa kyseessä sitten opiskelija, nuori tai aikuinen. Että hyvien tapojen pitää olla joka puolella käytössä.

Tästä näkökulmasta minä toivon, että tämä lakialoite sitten johtaa oikeasti siihen, [Puhemies koputtaa] että tämä nyt vihdoinkin viimein nostetaan sinne lakiin.

13.13 **Tuomo Puumala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on taas hyvä esimerkki asiasta, joka osoittaa, että aika monessa asiassa ei ole hallitusta ja oppositiota vaan asiat ovat yhteisiä. Tämä on taas yksi sellainen. Uskon, tai olen aivan varma, että yhteistä tahtoa tästä salista löytyy tämän asian hoitamiseen, tämäntyyppisten asioiden hoitamiseen.

Itse vielä vähän varon ottamasta juuri tähän aloitteeseen kantaa — siihen, onko tämä oikea tapa hoitaa kiusaamista. Muutaman kerran kun valiokunnassa on asioita käsitelty oikein perinpohjaisesti, niin on vasta siinä yhteydessä huomattu, toimiiko asia varmasti, ja onko kaikilta osin aukoton.

Joka tapauksessa pidän erittäin hyvänä avauksena, erittäin tervetulleena, positiivisella kannalla noin lähtökohtaisesti ilman muuta kaikille tätä koskeville avauksille olemme. Meillä alkaa myös valiokunnassa nyt jo tänä keväänä, itse asiassa välittömästi, edellisillä valtiopäivillä tehdyn aloitteen käsittely, joka myös koskee koulukiusaamista. Siinä oli yli sata allekirjoittajaa. Eli monella rintamalla olemme liikenteessä.

Puhemies Maria Lohela: Ja listalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

13.14 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt tehty lakialoite on jatkumoa perussuomalaisten kansanedustajan Tiina Elovaaran tekemälle lakialoitteelle, missä hän myös esittää erilaisia mahdollisuuksia kunnille puuttua koulukiusaamiseen. Toivoisinkin nyt, että myös tämä Tiina Elovaaran tekemä aloite otettaisiin käsittelyyn siellä valiokunnassa. Siinä on yli 100 allekirjoitusta, ja sen sanoma on hyvin, hyvin tärkeä ja merkityksellinen.

Koulukiusaamisella, työpaikkakiusaamisella, kaikenlaisella kiusaamisella — me vanhemmathan yritämme opettaa lapsillemme, että ei saa kiusata, mutta kuitenkin myös me vanhemmat omilla työpaikoillamme teemme kiusaamista — on kauaskantoisia merkityksiä. Se aiheuttaa mielenterveysongelmia koko loppuelämäksi ja vaikeuksia löytää omaa paikkaa yhteiskunnasta, ja siinä meidän täytyy tehdä töitä. Nuorilla esimerkiksi viiltely on asia, mistä ei niinkään puhuta, mutta tutkimusten mukaan se on lisääntynyt valtavasti, ja yhtenä syynä siinä on myös se eriarvoistumisen tunteminen ja ehkäpä myös yksinäisyys.

Pitää myös löytää niitä keinoja, millä tavalla me saamme nuoret kertomaan näistä kiusaamistavoista, että koppia otetaan jo mahdollisimman varhain niiltä, kenelle ne nuoret puhuvat. Olen omilta lapsiltani kysynyt, kenelle he kertovat, jos on jotain huolia. Se ei ole suinkaan opettaja eikä terveydenhoitaja, vaan se on toinen kaveri. Elikkä näitä tällaisia keskusteluväyliä on sitten avattava, mistä paljastuvat ne tapaukset. Netissä on helppoa toimia anonyyminä, ja se maailma on äärettömän julma. Sanan säilä on terävä, ja sitä kun käyttää taidokkaasti, niin sillä aiheuttaa loppuelämän haavat.

Olen itse vuosia sitten puuttunut koulun pihalla koulukiusaamiseen, jossa poika kiusasi tyttöä törkeällä nimityksellä, mutta jouduin siitä itse melkein raastupaan asti. Elikkä kyllä siihen puuttuminen, kun lähdet puuttumaan, vaatii rohkeutta niin aikuisilta kuin myös niiltä kavereilta eli lapsilta.

13.16 **Veera Ruoho ps:** Arvoisa puhemies! Kiusaaminen on vakava asia, ja sitä emme voi hyväksyä missään olosuhteissa. Otan myös tässä yhteydessä esiin, kuten tuossa edustaja Juvonen jo toi hyvin esiin, meidän perussuomalaisten kansanedustajan Tiina Elovaaran tekemän lakialoitteen liittyen koulukiusaamiseen. Edustaja Elovaaran lakialoitteen, joka tosiaankin sai yli 100 kansanedustajan allekirjoitukset, tarkoitus on antaa parempi mahdollisuus puuttua tilanteeseen ja katkaista kiusaaminen.

Edustaja Elovaaran lakialoittehan sisällöllisesti esittää lisäystä perusopetuslain 6 §:ään. Lisäys antaisi kunnille mahdollisuuden puuttua paremmin ja oikeudenmukaisemmin vakaviin kiusaamistapauksiin.

13.17 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Sylvään koulun rehtori Andersson sai huomautuksen siitä, että hän puuttui koulumatkalla tapahtuvaan kiusaamiseen. Häneltä seuraava suora sitaatti: "Koulun kasvatuskenttää säättävät lailla ne, jotka eivät tiedä koulu-elämästä mitään." Tämän hallituksen tulee nyt vastata koulu-elämän hätähuutoon, koska kiusaaminen on niin vakava asia. Koulun pitää myös elää ajassa, ja tämä nettikiusaaminen on melkein oikeastaan enemmän haavoittavaa kuin kasvotusten kiusaaminen, koska se jää sinne nettiin ikuisesti ja se pystytään jakamaan ympäri Suomen, se yleisö sille on suurempi.

Tämä on erittäin hyvä aloite. Kannatan sitä, että koulumatkalla tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan. Kannatan sitä, että nettikiusaamiseen puututaan. Mutta tähän ei missään nimessä pidä vielä tyytyä. Kun me nyt keväällä palaamme, niin meidän pitää ottaa paljon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

lisää työkaluja käyttöön, kuten se, että rehtori voisi antaa jälki-istuntoa, ja sitten tämä työkalu kunnille, että he saisivat selkärankaan siihen, että kiusattu ei ole se, joka joutuu vaihtamaan koulua, vaan kiusaaja.

Jos emme näihin asioihin puutu ja tarpeeksi tee tässä työtä, niin silloin valta on kiusaajalla. Aikuisen pitää olla se, joka luo ne pelisäännöt, ja meidän tulee huolehtia siitä, että aikuisilla, rehtoreilla on siihen tarvittavat työkalut.

13.19 Ville Tavio ps: Rouva puhemies! Koulumaailmassa Suomessa tarvitaan kyllä nyt maalaisjärkeä. Häiriököoppilaat on saatava kuriin. Kouluihin on saatava työrauha. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten lasten kasvava määrä kouluissa voi lisätä omalta osaltaan paljonkin näitä häiriöitä. Kuitenkaan nämä häiriöoppilaat, niin kantaväestöön kuuluvat kuin maahanmuuttajataustaiset, eivät ole pahoja. He ovat vain lapsia, jotka tarvitsevat rajat. Jos niitä rajoja ei koulussa anneta, niin minä kyllä kysyn, mihin suomalainen yhteiskunta on menossa. Esimerkiksi puhelimitä tulee vaan ottaa pois lapsilta tunneilla, ja niin edelleen. Opettajien oikeudet järjestyksen ylläpitoon tulee siis turvata. Muutenhan tässä kasvaa varsinainen pullamössösukupolven jälkeinen vielä pullamössömpi sukupolvi. Ei opettaja voi elää siellä työmaailmassaan minkään sellaisen pelon varassa, että jos hän lasta olkapäälle koskee ja pyytää poistumaan luokasta, niin sitten hän on seuraavaksi jossain käräjillä. Eli kyllä minä ainakin peräänkuulutan ihan sellaista maalaisjärkeä. Tämäkin aloite, joka on hyvä, on aivan turha, jos ei siellä oikeasti mitään keinoja ole niiden lasten myös sitten kuriin saattamiseksi. [Eduskunnasta: Hyvä puhe!]

13.20 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Lauslahtea tästä tärkeästä aloitteesta. Koulukiusaaminen on vakava ilmiö valitettavasti edelleen. Ja esimerkiksi Helsingissä — kun on tehty etsivää nuorisotyötä ja sitten on tavoitettu niitä lapsia ja nuoria, jotka eivät kykene käymään koulua syystä tai toisesta — on saatu selville, että isossa osassa näitä tapauksia on kyse nimenomaan koulukiusatuksi tulemisesta. Ja samoin tämmöisessä tapauksessa, kun nuori ei kykene hakemaan toisen asteen koulutukseen, niin aika usein näiden sosiaalisten syiden joukossa, jotka hankaloittavat opiskelua, on nimenomaan koulukiusatuksi tuleminen. Että se voi olla hyvin traumatisoivaa, ja vaikka siitä olisi jo vuosia, niin se tosiaan saattaa estää yhteiskunnassa toimimisen ja menestymisen, niin kuin edustaja Juvonen hyvin toi esille. Ja siinä mielessä kyllä hyvin lämpimästi kannatan sitä, että selvitetään tämän edustaja Lauslahden aloitteen esittämät toimet.

Samoin nettikiusaaminen ja esimerkiksi kännyköillä kiusaaminen ovat uusia ilmiöitä, jotka ovat tulleet meille teknologisen kehityksen myötä. Täytyy tietenkin tutkia, onko meidän opettajilla ja oppilashuollon henkilöstöllä sitten riittävästi välineitä puuttua kiusaamiseen.

Mutta tästä edustaja Tavion äskeisestä puheenvuorosta: hän totesi, että häiriköt on saatava kuriin, ja niin edelleen. Mutta on toisaalta ihan muistettava, että kaikkein tärkeintä on taata se, että meillä on riittävän pienet opetusryhmät kouluissa, että opettajilla on voimavaroja havaita se kiusaaminen tai syrjimineen, mitä oppitunneillakin voi tapahtua. Jos meillä on liian isot opetusryhmät, niin opettajan aika ei yksinkertaisesti riitä. Se on kaikkein tärkeintä, samoin kuin se, että tässä käynnissä olevassa sote-uudistuksessa huolehditaan siitä, että oppilashuollon määrärahat ovat sitten riittävät ja on ne keinot vaikuttaa siihen, että kouluissa on esimerkiksi riittävästi [Puhemies koputtaa] psykologeja ja terveydenhoitajia ja niin edelleen ja että kunnilla edelleen on riittävät mahdollisuudet vaikuttaa siihen, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

[Puhemies: Ja aika on jo täynnä!] suunnataan resurssit sinne, missä tarve on kaikkein suurin.

13.23 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Outi Alanko-Kahiluoto nosti hyviä teemoja esille.

Tuossa joku aika sitten kuuntelin yöradiota. Sinne soitti tällainen ikääntynyt ihminen, ja haluan nostaa tässä vielä kerran sen teeman esille, miten kauaskantoisia, loppuelämän aiheuttavia haavoja kiusaaminen jättää. Kiusaamisesta on ehkä liian rajua sanoa, että se on rikos ihmisyyttä vastaan, mutta se on kova isku ihmisyyttä vastaan, kun vielä ikäihmisenäkin, niin kuin hänkin oli, hänen ensimmäisenä teemanaan oli se, että koska minua on kiusattu, niin koko elämä on mennyt huonosti ja on tullut paljon epäonnistumisia eikä ole ollut sitä itseluottamusta lähteä rakentamaan omaa elämää ja on tullut päihteiden väärinkäyttöä ja on ajautunut tavallaan myös sellaisiin suhteisiin, missä on joutunut kokemaan jopa väkivaltaa. Elikkä ne kiusaamistapaukset ovat äärettömän haavoittavia.

Kyllä meidän täytyy täällä nyt kasata kaikki voimamme ja ottaa sitten kaikki nämä aloitteet yhteen — Tiina Elovaaran, Sanna Lauslahden, ketkä kaikki niitä ovat tehneetkin vuosien aikana — ja tehdä asioille jotakin.

13.24 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Juuri näin, tässä on syytä. Tämä on hieno muuten sinänsä aiheena, koska meillä on 100-vuotisteemana tämä Tillsammans, tehdään yhdessä, ja tässä on hyvä esimerkki siitä, kuinka hallitus—oppositiorajojen ylitse meitä kaikkia yhdistää kiusaaminen.

Ja kuten tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa tuli esille, niin silloin kun kiusaaminen menee riittävän pitkälle, niin että voidaan sanoa, että kukaan ei ole puuttunut tai ei ole halunnut tai voinut tai ei ole tietänyt tilanteesta, niin näissä äärimmillen vieneissä kiusaamistilanteissa se kiusaaminen seuraa sinne ihan aikuisikäen asti. Ja se tulee painajaisissa ja se tulee sitten myöskin mielenterveysongelmina ulos. Että siltä osin tässä puhutaan jäljistä, jotka näkyvät siellä meidän muistoissa sitten koko loppuiän. Siltä osin tämä on varmaan semmoinen paikka, että meidän on syytä löytää tämän hallituskauden tai tämän kauden aikana semmoiset riittävän hyvät, uudenaikaisetkin lähestymistavat kiusaamisen ehkäisyyn.

Oppilashuollon näkökulmasta voi nostaa — edustaja Outi Alanko-Kahiluoto nosti aivan asianmukaisesti — sen, että meillä täytyy olla riittävät resurssit, ja niiden resurssien pitää olla lähellä niitä lapsia ja nuoria, niitä ei voi viedä kauas. Ja siltä osin on hyvä, että nyt on tehty linjaus, että kouluissa säilyvät meidän oppilashuoltomme resurssit eikä niitä viedä kauas maakuntiin asti.

Samalla on myöskin sellainen pohdinnan paikka, joka meidän on vihdoin viimein saatava ratkaistua: se tiedonkulku. Tällä hetkellä meillä on tilanne, että tieto on suojattu enemmän kuin meidän lapset ja nuoret, ja toivoakseni me vihdoin viimein siinäkin pääsemme eteenpäin, että tieto kulkee ammattilaisten välillä ja päästään sitten asianmukaisesti puuttumaan.

13.26 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja. Nyt vain pitää myös nähdä se, että opettajakoulutuksessa pitää antaa parempia eväitä varhaiseen puuttumiseen eli tämän polun pitää lähteä kyllä opettajakoulutuksen uudistamisesta. Tärkeää on se herkkä havainnointi näissä kiusaamistapauksissa. Kun tästä tulee semmoista, voisiko sanoa, että kiusaaminen on päässyt pitkälle, niin se tarkoittaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

myös, että opettajan fyysinen koskemattomuus tulee uhatuksi. Eli pitää nähdä myös se, että — jos halutaan sanoa, että täytyy saada kuriin — silloin ollaan tavallaan jo aika pitkällä siinä: koulun oma ja opettajien oma auktoriteetti on murennettu, ja nämä tilanteet kärjistyvät. Mitä pidemmälle kiusaamistapaukset ovat päässeet, sitä varmempaa on, että siinä oppimisympäristössä on jo paljon häiriöitä, eli tärkeää on tämä varhainen puuttuminen. Ja en minä ainakaan sulje pois ollenkaan tätä mahdollisuutta, että tätä myös sinne koulualueen ulkopuolelle viedään, mutta se aina uhkaa kyllä sitten sen opettajan [Puhemies koputtaa] omaakin koskemattomuutta.

13.27 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää edustaja Lauslahtea tästä aloitteesta ja kollegoja näistä rohkaisevista puheenvuoroista — ainakaan poliittisesta tahdosta tämä ei näyttäisi olevan kiinni, tämän ongelman ratkaiseminen.

Täällä on puhuttu paljon nettikiusaamisesta, ja se on tuonut koulukiusaamiseen aivan uuden ulottuvuuden sillä tavalla, että nettikiusaamista ei pääse pakoon mihinkään. Ennen edes kotona oli turvassa ja rauhassa, tai esimerkiksi jos kiusaaja oli joka päivä 15 minuuttia jälki-istunnossa, niin pääsi pakoon, niin kuin omalla kohdallani kävi. Mutta kun netissä on se lapsen sosiaalinen elämä nykyään pääsääntöisesti, niin jos pistät ne koneet kiinni kotona saadaksesi olla rauhassa, niin olet täysin yksin, olet täysin sen yhteisön ulkopuolella.

Onneksi Suomessa tilanne ei ole niin paha kuin esimerkiksi Puolassa. Suomessa ei ole nähty samanlaista nettikiusattujen lasten itsemurha-aaltoa kuin Puolassa joku vuosi sitten, mutta mitään sellaista ei ole, mikä meillä estäisi sen — jos tämä nettikiusaaminen pahenee — elikkä suojaisi Suomen lapsia siltä, ennen kuin me saamme tämän ilmiön kuriin. Nämä kouluelämän kokemukset kantavat läpi koko elämän ja voivat tosiaan päättää sen lyhyeen. Kun amerikkalaisia kouluampujia on tutkittu, niin eniten heitä yhdistävä tekijä on ollut se, että he ovat olleet koulukiusattuja, ja se viha, mikä heihin on siitä patoutunut, on purkautunut sitten väkivaltana, ampumisena siellä koulussa.

Joka tapauksessa minä olen toiveikas, koska enää poliittiset päättäjät eivät vähättele koulukiusaamista. Siitä ei ole kuin 15 vuotta, kun esimerkiksi Espoon valtuustossa, kun keskusteltiin koulukiusaamisesta, moni valtuutettu vähätteli sitä ja sanoi, että ei Espoon kouluissa kiusata ja että kyllä sitä voi opettajan vieressä seisoa välitunnilla, jos pelottaa. Ja tällaisia puheenvuoroja esittivät opettajataustaiset valtuutetut. Enää niitä ei ole moneen vuoteen onneksi tarvinnut kuulla.

13.29 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Paljon keskustellaan talouden kestävyysvajeesta. Jotenkin minusta se jättää kylmäksi sen, että tosiasiaa yksi suurimpia kestävyysvajeita Suomessa on se, mitä me teemme toisillemme. Yksi toisillemme tekemisen laji on se, mitä me sallimme tehtäväksi suomalaisissa peruskouluissa. Noin 7:ää prosenttia Suomen peruskoululaisista kiusataan joka päivä, ja siinä suhteessa en allekirjoita sitä, että Suomessa ajateltaisiin, että tähän kiusaamiseen aktiivisesti puututaan. Jos kiusaamiseen puuttuttaisiin aktiivisesti, meillä olisi sellainen tilanne, että meillä olisi aidosti täydellinen nollatoleranssi sille, kiusataanko suomalaisia lapsia koulussa.

Ja nämä sanat toivottavasti jäivät jokaisen teidän mieleen. Viime hallituskaudella sain kaksi vuotta palvella tässä tärkeässä opetusministeritehtävässä, ja sen kauden aluksi ajattelin, että otan tämän kiusaamisen sellaiseksi teemaksi, että me teemme Suomessa nyt täydellisen nollatoleranssiohjelman. Mutta tiedättekö, edes sellaisessa tehtävässä se ei vaan tapahtunut sormea napsauttamalla, koska meillä on tämä kiusaaminen jäänyt rakenteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2017 vp

Tämän yhteiskunnan rakenteissa on paljon välinpitämättömyyttä siitä, että me laitamme pallon seuraavallekin kiertämään. Ja sain kuitenkin kovan ponnistelun tuloksena — varsinkin kun pystyin todistamaan, että Kanadassa on esimerkiksi tällainen täydellinen nollatoleranssiohjelma olemassa, ja siellä ei ole rakenteissa kiusaamista eikä ole tätä päivittäistä kiusaamisen kokemusta, josta lapset raportoivat... Ja koska tällaisiakin esimerkkejä maailmassa on, että voi puhua aidosti nollatoleranssista, niin se vaatii tältä meidän koulu-yhteisöltä paljon enemmän, mitä me olemme edes koulu-yhteisöltä edellyttäneet.

Siksi minä tervehdin ilolla kaikkia näitä aloitteita — siinä missä Lauslahden niin myös muiden edustajien tekemiä aloitteita — ja totean, että itse laitoin tällaisen isomman työryhmän istumaan, koska huomasin, etten yksittäisenä ministerinä tätä ongelmaa pysty tästä vaan ratkaisemaan. Meillä oli iso työryhmä, joka erityisen tuen tarvetta ja tukea mietti siitä näkökulmasta, että mitä tekisimme paremmin, [Puhemies koputtaa] ja tosiasiaa se haudattiin [Puhemies koputtaa] ministeriössä. Että tältä pohjalta.

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat! Muistutan, että suuren valiokunnan kokous on alkamassa, mutta myönnän vielä tämän edustaja Parviaisen puheenvuoron.

13.31 **Ulla Parviainen kesk:** Rouva puhemies! Hienoa, että me täällä nyt keskustelemme koulukiusaamisesta, ja tämä on asia, joka varmasti meillä täytyy ottaa vakavasti, vaikka meillä on Suomessa monenlaista mallia jo, millä tätä asiaa on viety eteenpäin. Täytyy muistaa aina, että sen työn täytyy olla suunnitelmallista, mitä siellä kouluissa tehdään. Pelkästään rekisteröityminen jonkin mallin käyttöön ei riitä, vaan suunnitelmallisuus ja koko työyhteisön aikuisten sitouttaminen tähän kiusaamisen vastustamiseen on ehdottomasti tärkeää.

Kouluun siirtyy myös paljon vapaa-ajalla tapahtuneita asioita, eli ne vaikuttavat koulu-työhön. Harrastuksissa tapahtunut kiusaaminen siirtyy ja näkyy kouluissa, ja kyllä meillä pitää olla kouluissa mahdollisuus sitten ottaa näitä myöskin käsittelyyn. On surullista, että on tässä vuosien varrella tullut näitä tilanteita, että kouluväeltä on tavallaan kädet sidottu, että näitä asioita voitaisiin hoitaa.

Kiusaaminen loppuu ja sen loppuminen tulee mahdolliseksi, kun yhteinen vastuu tästä asiasta laajenee.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.